

Тонкіх Ірина

кандидатка філологічних
наук, доцентка кафедри
журналістики
Національного університету
«Запорізька політехніка»

РОЛЬ АМАТОРСЬКИХ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛІВ У ВИСВІТЛЕННІ НОВИН ЗАПОРІЖЖЯ

Останнім часом в інфраструктурі регіональних медіа відбуваються помітні зміни: традиційні моноплатформні ЗМІ припиняють своє існування, натомість виникають кросмедійні ресурси на нових цифрових платформах, посилюються процеси конвергенції та інтеграції ЗМІ в інтернет-простір. Відповідно, трансформуються й інформаційно-комунікаційні переваги та звички аудиторії, для якої головним джерелом новин сьогодні стають не телебачення та преса, а соціальні мережі й месенджери.

Ці процеси домінують і в інформаційному просторі Запоріжжя. Ті регіональні медіа, які тривалий час були основними каналами поширення новин міста й області, зокрема ТРК «TV5» та «Алекс», у 2022-2023 рр. припинили роботу, газети «МИГ», «Запорозька Січ» та інші друковані видання перейшли на цифровий формат, проте втратили значну частину своєї постійної аудиторії. Для великої кількості мешканців Запоріжжя та області публічні аматорські телеграм-канали замінили традиційні професійні медіа, хоча вони й поступаються останнім за рівнем якості контенту. З огляду на ці процеси, дослідження особливостей використання телеграм-каналів як джерела регіональних новин на сьогодні набуває особливої актуальності.

Мета роботи – визначити роль аматорських телеграм-каналів у

поширенні новин Запоріжжя та ідентифікувати проблеми й перспективи їх функціонування.

Особливостям використання публічних телеграм-каналів як новинного ресурсу, з огляду на стрімке зростання популярності цього явища, сьогодні приділяють увагу чимало науковців: М. Бутиріна, Н. Данилюк, В. Жугай, Т. Кузнєцова, І. Мудра, Н. Стеблина, Л. Темченко, Л. Чернявська та ін. Проте поза увагою дослідників дотепер залишається визначення місця аматорських новинних телеграм-каналів серед інших регіональних медіа та вироблення критеріїв якості контенту та стандартів інформування, актуальних як для професійної, так і для громадянської журналістики.

За останні декілька років аудиторія новинних телеграм-каналів Запоріжжя помітно зросла, водночас регіональні традиційні ЗМІ продовжують її втрачати. Так, наприклад, телеграм-канал «Это Запорожье» наразі має 205,5 тисяч підписників, «Труха. Запорожье» – 163 991, «Запоріжжя. Інфо» – 132 722, «Оперативно by НЛЕР» – 41 264. При цьому офіційні телеграм-канали місцевих органів державної влади не випереджають аматорські ресурси за кількістю підписників: «Анатолій Куртєв. Секретар Запорізької міської ради» – 150 218, «Юрій Малашко / Запорізька обласна військова адміністрація» – 40 407. Телеграм-ресурси регіональних телеканалів мають ще меншу аудиторію: «Суспільне Запоріжжя» – 35 102 підписники, «Телеканал МТМ Запоріжжя» – 2 202 підписники. Такі показники свідчать про те, що основним джерелом новин для багатьох мешканців Запоріжжя та області стають аматорські телеграм-канали.

Аудиторія регіональних медіа мігрує в інтернет навіть швидше, ніж аудиторія загальнонаціональних ЗМІ. Цей процес детермінований декількома факторами. По-перше, через брак фінансування та недостатню кількість рекламодавців, регіональні телеканали та преса першими почали втрачати свої переваги у конкурентній боротьбі, яка

загострилась із стрімким розвитком онлайн-ресурсів. По-друге, соціальні медіа мають суттєві переваги, які надають їм змогу конкурувати із професійними ЗМІ, як традиційними, так і новими.

Інформація у месенджерах швидше розповсюджується і досягає реципієнтів, аніж у професійних медіа, оскільки формат сервісу обміну особистими повідомленнями забезпечує телеграм-каналам максимальну кількість щодобових зорових контактів з адресатом – користувачі переглядають свої акаунти у соціальних мережах та месенджерах частіше за сайти онлайн-медіа або телеканали.

Окрім того, непрофесійні новинні ресурси сьогодні користуються великою довірою аудиторії, розчарованої у традиційних ЗМІ через надлишок замовних матеріалів та відверту тенденційність. Натомість аматорські телеграм-канали здаються пересічним користувачам альтернативними, більш незалежними та достовірними, джерелами новин.

Перевагою телеграм-каналів як каналів поширення новин є і формат месенджера, що найліпше корелюється із завданнями «журналістики фактів»: за мінімуму лексичних засобів передавати максимум смислів. Лаконічні повідомлення у месенджері найлегше адаптуються для розповсюдження новин.

Серед регіональних новинних медіа телеграм-канали вирізняються найвищим ступенем інтерактивності, адже аудиторію активізують за допомогою різних засобів: це не лише реакції на повідомлення («лайки», емотикони, репости), коментарі та опитування, наявні в будь-яких онлайн-медіа, а ще й публікація користувацького контенту. У багатьох регіональних телеграм-каналах автори закликають підписників надсилати їм фото й відео подій, учасниками або свідками яких вони стали. Такий спосіб взаємодії з аудиторією стає катализатором розвитку громадянської журналістики, а телеграм-канал отримує безліч «позаштатних кореспондентів».

Жоден із традиційних ЗМІ не може скласти конкуренцію таким ресурсам за ступенем інтерактивності. До того ж, у регіональній журналістиці через брак фінансування спостерігається тенденція скорочення кількості співробітників та розширення кола їхніх обов'язків, а тому наявність достатньої кількості кореспондентів, які працювали б «на місцях», стає для них недосяжною метою.

Разом із тим, численні переваги не дозволяють аматорським телеграм-каналам конкурувати із професійними медіа за рівнем якості контенту. У більшості таких ресурсів на платформі месенджера порушуються стандарти новинної журналістики. Так, наприклад, за таким критерієм як оперативність телеграм-канали випереджають традиційні та нові медіа, адже вони часто першими поширюють фото- й відеосвідчення подій від очевидців – своїх підписників. Проте це стає цілком недоречним в умовах воєнного стану, коли оприлюднення певної інформації (щодо роботи ППО або наслідків ракетних обстрілів) становить загрозу для суспільства, а тому не рекомендовано Генштабом ЗСУ.

У телеграм-каналах, що позиціонують себе як новинні ресурси, часто під виглядом новин поширюються замовні матеріали та реклама. Читачі сприймають такі ресурси як більш незалежні у порівнянні з традиційними ЗМІ, що публікують «джинсу», проте насправді телеграм-канали часто стають ще більш тенденційними та розповсюджують інформацію на користь певних політичних чи економічних структур. Через це порушується стандарт балансу думок, актуальний для журналістики фактів.

У таких каналах як «Труха Запорож'є», «Это Запорож'є» факти, які не мають інформаційної цінності, подаються нарівні із суспільно значущими новинами. При цьому розважальний контент часто домінує над інформаційним, а стиль повідомлень наближений до розмовного – автори нехтують культурою мовлення, вживають

ненормативну лексику та мову ворожнечі. Через експресивність повідомлень такі телеграм-канали здійснюють більший емоційний вплив на користувачів, проте подібна експресивність є недоречною у новинному медіа, адже це є порушенням стандартів об'єктивності та неупередженості, а також відокремлення фактів від суджень, оцінок та коментарів. При цьому такі канали мають найбільшу кількість підписників.

В аматорських телеграм-каналах часто порушується ще й такі стандарти новинної журналістики як достовірність і точність: неперевірена інформація з неофіційних джерел, яку автори називають «інсайдерською», пізніше виявляється фейковою, спростування залишаються непоміченими через публікацію у старих постах з позначкою UPD – «updated» (оновлення без републікації матеріалу не має сенсу), подаються неточні цитати, вилучені з контексту фрази змінюють зміст повідомлення, не зазначаються джерела інформації тощо.

3-поміж усіх регіональних новинних телеграм-каналів, створених аматорами, найближчим до професійних стандартів новинної журналістики став ресурс із відносно невеликою кількістю підписників – «Оперативно by HLEP» (41 264). Окрім головної – інформаційної – функції, цей канал виконує ще й функцію соціальної організації: автор часто оголошує збори коштів на допомогу постраждалим від обстрілів та публікує звіти про них, проводить благодійницькі заходи з метою отримання грошей на допомогу ЗСУ та повідомляє про це у телеграм-каналі, активізує й мобілізує мешканців міста у вирішенні проблем суспільно-громадського життя.

Перевагою усіх регіональних аматорських телеграм-каналів є здійснення громадського контролю за діями місцевої влади та комунальних служб, адже підписники часто надсилають скарги, наприклад, щодо неякісних житлово-комунальних послуг, не на

адресу редакцій ЗМІ, а саме до місцевих телеграм-каналів. Така інформація там швидко оприлюднюється, підписників залучають до обговорення проблем та створення петицій, а тому результативність такої діяльності очевидна – вона сприяє зростанню кількості небайдужих громадян і, відповідно, становленню громадянського суспільства.

Головною проблемою функціонування аматорських телеграм-каналів є юридична неврегульованість діяльності цих ресурсів, адже вони не контролюються українським законодавством. У таких умовах зростає значення саморегуляції громадянської журналістики: якщо професійні журналісти орієнтуються на етичні стандарти й принципи, то аматори часто їх порушують. Через це аудиторія отримує замість новин неперевірену, недостовірну, суб'єктивну, тенденційну інформацію.

Отже, на сьогодні не можна заперечувати важливу роль, яку відіграють аматорські публічні телеграм-канали у повідомленні новин регіону. Наразі вони складають серйозну конкуренцію професійним регіональним медіа за масштабом охоплення аудиторії та рівнем її довіри, за оперативністю повідомлень, за ефективністю контролю за діями місцевої влади та ступенем соціальної організації. Проте серйозною проблемою є низький рівень саморегуляції, порушення стандартів новинної журналістики та етичних принципів, що може стати перспективою вдосконалення таких ресурсів у майбутньому та темою подальших досліджень у цій галузі.

Цепкало Тетяна

кандидатка філологічних наук,
доцентка

кафедри журналістики,

реклами та зв'язків з

громадськістю

Вінницького державного

педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ МЕДИЧНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ У «ВІННИЦЬКІЙ ГАЗЕТІ»

Медичні проблеми, що виникають у суспільстві в цілому або в певному регіоні зокрема, потребують нагальних рішень та активного втручання держслужбовців, науковців, лікарів і громадян для вирішення актуальних питань. Відповідно це зумовлює потребу оперативного висвітлення медичної тематики у засобах масової інформації. Регіональна періодика тут відіграє важливу роль, адже стан медицини свого краю, проблеми медичного захисту, певні загрози для свого здоров'я та життя пересічний громадянин може прочитати саме в тих виданнях, що стосуються місцевості його проживання.

Попит на регіональну інформацію задовольняють саме місцеві медіа, оскільки центральні засоби масової інформації керуються іншими пріоритетами та мають власну політику, що не співпадає з очікуваннями регіонального населення. О. Гарматій відзначає: «В межах кожного регіону мас-медіа виступають посередниками між громадянами, з одного боку, та місцевою владою, з іншого, сприяючи тим самим демократичним процесам відкритості та прозорості. Розуміння та обізнаність громадян з проблемами на місцях сприяє посиленню спроможності територіальних громад ухвалювати рішення